

Nachtdetentie: parttime achter tralies

Preventie en repressie staan soms lijnrecht tegenover elkaar. Wat doe je bijvoorbeeld met een jeugdige crimineel die zijn leven wil beteren, bijna klaar is met zijn beroepsopleiding, maar onder invloed van een flinke dosis alcohol en drugs toch weer een flinke misstap maakt? Geef je hem lik op stuk? Detentie kan voor de gelegenhedsraddraaiër een overgang zijn van regen in veel zwaardere drup. Om te voorkomen dat de delinquent z'n stage straks op zijn buik kan schrijven, is er de nachtdetentie. Nu nog alleen in Amsterdam en Rotterdam, binnenkort ook landelijk.

De rechtbank in Amsterdam experimenteert al sinds 1997 met een vorm van voorarrest waarbij jongere delinquenten hun opleiding, dagbehandeling of stage kunnen afronden. En dat terwijl ze in voorlopige hechtenis zitten. De jeugdige schurken kwamen voor nachtdeten-

stop bij vrienden of café – direct rechtsomkeert naar de jeugdinrichting. Binnen draaien ze het hele programma met de 'voltijds' gedetineerden mee", legt directeur van het JOC Van der Geest uit. De jongeren met nachtdetentie, krijgen een individueel begeleidingstraject dat vaak nog doorloopt nadat ze vrijgekomen zijn. Want de relatieve vrijheid betekent geenszins dat ze aan hun lot worden overgelaten. "In de eerste weken worden hun aankomst- en vertrektijden bij het dagverblijf streng gecontroleerd. Later wordt alleen nog gecontroleerd of ze op tijd terug zijn en of hun urine drugs- of alcoholgebruik verraadt."

Duidelijke afspraken

Vanaf de start van de proef hebben in drie en een half jaar al driehonderd jongeren in nachtdetentie gezeten, in het Amsterdamse JOC en in de Hartelborgt

in Rotterdam. Ze pleegden ernstige delicten en zaten (of zitten nog steeds) in voorarrest voor diefstal met geweld, afpersing en mishandeling met zwaar letsel. Desondanks kregen zij een tweede kans van de kinderrechter: nachtdetentie omdat ze oprecht gemotiveerd waren om er iets van te maken. Of een jonge delinquent in aanmerking komt voor nachtdetentie hangt af van het delict en zijn persoonlijkheid. Als er veel kans is op recidive, of als de jongere in aanmerking komt voor een PIJ-maatregel, (vroeger: jeugd-TBS) dan is nachtdetentie uitgesloten. Ook als hij veel drinkt of blowt is het geen optie. Van der Geest: "Dan is het gewoontegedrag zo sterk dat de persoon in kwestie binnen de kortste keren weer terugvalt. Hij kan de vrijheid van de nachtdetentie niet aan en 'gaat voltijd vast'. Nachtdetentie valt of staat bij duidelijke afspraken. Tussen de jongere, de justitiële jeugdinrichting en de daginstelling." Van der Geest ziet dat de nachtdetentiejongeren een goede invloed hebben op de reguliere groep en andersom. "De delinquenten die voltijds vastzitten, zien aan de nachtdetentiejongeren dat je straf niet uit hoeft te zitten, maar dat je er ook iets mee kan doen. Voor de toekomst. En de nachtdetentiegroep beseft heel goed dat ze een extra kans hebben gekregen, die ze niet willen verpesten."

Voordelen spreken voor zich

Naast Amsterdam experimenteerde ook Rotterdam met nachtdetentie. Omdat het openbaar ministerie, kinderrechters, de Raad voor de Kinderbescherming, jeugdreclassering, justitiële jeugdinrichtingen, het onderwijs én de jongeren lovend zijn, en omdat de resultaten veelbelovend zijn, wil het ministerie van Justitie nachtdetentie landelijk invoeren. De voordelen spreken voor zich: (1) de jongeren halen diploma's en goede cijfers, (2) omdat ze hun maatschappelijke omgeving niet verlaten, verloopt de reïntegratie soepeler en (3) op hun werk hoeven ze niet te zeggen waar ze 's avonds verkeren. Daardoor reageren collega's of studiegenoten normaler op hen dan wanneer zij zouden aangeven in detentie te zitten. En dat bepaalt ook hun kijk op de wereld. Het ministerie van Justitie werkt aan een landelijke uniforme procedure en heldere afspraken over taken en bevoegdheden van instellingen die betrokken zijn bij nachtdetentie. Dit kan op korte termijn, omdat nachtdetentie prima past binnen de bestaande wetgeving.

«Jongeren oprecht gemotiveerd er iets van te maken»

tie terecht in de gesloten inrichting Jongeren Opvang Centrum (JOC) in Amsterdam. "Nachtdetentie wordt door de Kinderrechter opgelegd in de vorm van voorlopige hechtenis. De jongeren ontbijten op de inrichting en lopen daarna de poorten uit naar hun school, baan of therapie. Maar, na afloop van die bezigheid maken ze – zonder tussen-